ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
ja
ETTEKIRJUTUS-HOIATUS
avaliku teabe asjas nr. 2.1.-3/23/392

Vaideotsuse ja ettekirjutuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni jurist Karin Uuselu
Vaideotsuse ja ettekirjutuse tegemise aeg ja koht	24.03.2023 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	14.02.2023
Teabevaldaja	Haridus- ja Teadusministeerium aadress: Munga 18, 50088 Tartu e-posti aadress: hm@hm.ee
Teabevaldaja vastutava isik	kantsler
Vaide esitaja (teabenõudja)	Eraisik e-posti aadress: xxxxxxxxxx@xxxxx.xxx

RESOLUTSIOON:
Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lõike 1 punkti 1, § 51 lõike 1 punktide 1 ja 3, haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 2 ja Vabariigi Valitsuse seaduse § 75^1 lõike 3 alusel

1) teen otsuse rahuldada vaie täielikult;
2) teen teabevaldajale täitmiseks kohustusliku ettekirjutuse:
a) vaadata uuesti läbi vaide esitaja 06.02.2023 esitatud teabenõue,
b) väljastada soovitud teave ulatuses, mis ei sisalda juurdepääsupiiranguga teavet,
c) väljastamata jäetud teabe osas põhjendada keeldumist;
3) määran ettekirjutuse täitmise tähtajaks 06.04.2023;
4) teha vaideotsus teatavaks vaide esitajale ja teabevaldajale.

AvTS § 52 kohaselt peab teabevaldaja ettekirjutuse saamisest alates viie tööpäeva jooksul võtma kasutusele abinõud ettekirjutuse täitmiseks ja teatama sellest Andmekaitse Inspektsioonile.

VAIDLUSTAMISVIIDE:
Kuivõrd käesoleva otsusega rahuldati vaie täielikult, saab **vaide esitaja** 30 päeva jooksul pöörduda halduskohtusse üksnes juhul, kui Andmekaitse Inspektsioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil.

Teabevaldaja saab ettekirjutuse vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades:
- haldusmenetluse seaduse kohase vaide Andmekaitse Inspektsiooni peadirektorile

Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.

HOIATUS:
Kui teabevaldaja jätab Andmekaitse Inspektsiooni ettekirjutuse täitmata, võib Andmekaitse Inspektsioon pöörduda teabevaldaja kõrgemalseisva asutuse, isiku või kogu poole teenistusliku järelevalve korraldamiseks või ametniku suhtes distsiplinaarmenetluse algatamiseks (AvTS § 10 lõiked 1 ja 4, § 53 lõige 1).

FAKTILISED ASJAOLUD:
1. 06.02.2023 esitas vaide esitaja Haridus- ja Teadusministeeriumile (HTM) teabenõude, milles palus talle lapse seadusliku esindajana teha kättesaadavaks HTM-ile lapse kohta esitatud avalduse sisu.
2. 07.02.2023 keeldus HTM teabenõude täitmisest AvTS § 35 lg 1 p-de 12 ja 15 alusel.
3. Vaide esitaja sellega ei nõustunud ning esitas 14.02.2023 vaide Andmekaitse Inspektsioonile.
4. 22.02.2023 tegi inspektsioon teabevaldajale järelepärimise, millele vastati 28.02.2023 (meil registreeritud 01.03.2023).
5. 13.03.2023 tegi inspektsioon teabevaldajale täiendava järelepärimise, millele vastati 20.03.2023.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:
Vaide esitaja lapse seadusliku esindajana soovis, et talle tehtaks kättesaadavaks HTM-ile lapse kohta esitatud avalduse sisu.
Vaide esitaja leiab, et tema teabenõude rahuldamata jätmine on õigusvastane.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:
HTM keeldus teabenõude täitmisest AvTS § 35 lg 1 punktide 12 ja 15 alusel. Põhjuseks asjaolu, et dokumendis sisalduvad ka teise lapse isikuandmed ning seal on detailselt kirjeldatud teise lapse vaimseid ning füüsilisi kannatusi. Andmete avalikustamisega võib kaasneda täiendav risk avalduse esitaja lapsele, kuna selle lapse isik on dokumendist teabenõude esitajale äratuntav. Ka juhul, kui dokument väljastada redigeeritud kujul, peites ära kaebuse esitaja lapse nime, ei eemalda see riski, kuna faktiliselt on teabenõude esitajale lapse isik teada ning asjaga kursis olevatele isikutele ülejäänud tekstist tuletatav.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:
Vaide esitaja märkis 14.02.2023 vaides, et HTM keeldus tema 06.02.2023 esitatud teabenõuet täitmast. Seega on vaide esemeks teabenõude täitmata jätmine. Teabenõuete täitmist vaidemenetluses kontrollib inspektsioon.

HTM teabevaldajana
AvTS § 3 lg 1 sätestab, et avalik teave on mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. Kõnealune avaldus on avalik teave seeläbi, et see on saadud avalikke ülesandeid täites ning HTM valdab (omab) küsitud teavet. Seega saab teabenõude korras küsida koopiat olemasolevast avaldusest.

AvTS § 5 lg 1 p 1 kohaselt on teabevaldajateks avaliku teabe seaduse mõistes riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutused. Seega, HTM kui valitsusasutus, on teabevaldaja avaliku teabe seaduse mõttes.

Inspektsiooni pädevuses on AvTS § 45 lõike 1 kohaselt teabevaldaja üle riikliku ja haldusjärelevalve teostamine teabenõuete täitmise üle.

Juurdepääs avalikule teabele
AvTS § 4 lg 1 kohaselt on teabevaldajad kohustatud demokraatliku riigikorralduse tagamiseks ning avaliku huvi ja igaühe õiguste, vabaduste ja kohustuste täitmise võimaldamiseks tagama juurdepääsu nende valduses olevale teabele seaduses sätestatud tingimustel ja korras.

Teabevaldaja on kohustatud teabenõude täitma (AvTS § 20) või keelduma täitmisest seda põhjendades (AvTS § 23). Üheks teabenõude täitmisest keeldumise aluseks on see, kui taotletava teabe suhtes kehtivad juurdepääsupiirangud ja teabenõudjal ei ole taotletavale teabele juurdepääsuõigust (AvTS § 23 lg 1 p 1).

AvTS § 3 lõike 2 kohaselt saab avalikule teabele juurdepääsu piirata üksnes seaduses sätestatud korras. Alused, mil teabevaldaja peab või võib teabe tunnistada asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks, on loetletud AvTS §-s 35 ja valdkondade eriseadustes.

Eeltoodust tulenevalt, kui dokument sisaldab teavet, mis on seaduse kohaselt juurdepääsupiiranguga, tuleb dokumendile ka vastav piirang kehtestada. Kui dokument sisaldab piiranguga teavet ning dokumendile on kehtestatud juurdepääsupiirang, siis ei tähenda see seda, et teabenõude korral sellist dokumenti üldse ei väljastata. Teabenõude korral tuleb **piiranguga teave kinni katta või muuta muul viisil loetamatuks ja väljastada dokument osas, millele piirangud ei laiene**. Nimelt sätestab AvTS § 38 lg 2, et kui teabele juurdepääsu võimaldamine võib põhjustada juurdepääsupiiranguga teabe avalikuks tulemise, siis tagatakse juurdepääs üksnes sellele osale teabest või dokumendist, mille kohta juurdepääsupiirangud ei kehti. Seega tuleb enne teabenõude täitmist hinnata, mis konkreetses dokumendis on piiranguga teave ja millises ulatuses on võimalik dokumenti väljastada.

Ka Riigikohus on toonud välja, et andmekandja võib sisaldada samaaegselt nii juurdepääsupiirangutega teavet kui ka teavet, millele juurdepääsupiirangud ei laiene. Kui teabele juurdepääsu võimaldamine võib põhjustada juurdepääsupiiranguga teabe avalikuks tulemist, siis AvTS § 38 lg-st 2 tulenevalt tagatakse juurdepääs üksnes sellele osale teabest või dokumendist, mille kohta juurdepääsupiirangud ei kehti (RKHKo nr 3-3-1-57-03 p 20).

Teabevaldaja peab alati valima teabe avalikkusele kättesaadavaks tegemise, kui ei esine reaalselt põhjendatud vajadust juurdepääsetavust mingis osas piirata, ning ka sel juhul tuleb eelistada osaliselt kättesaadavaks tegemist täielikule piiramisele. Seda ka juhul, kui hindamise lõpptulemusena selgub, et suurem osa olemasolevast teabest tuleb dokumendis kinni katta.

Kokkuvõte
Eeltoodust tulenevalt ei olnud HTM-il õiguspärane keelduda teabenõudja poolt soovitud avalduse sisu kättesaadavaks tegemisest täies ulatuses. Seega rahuldan vaide ning teen teabevaldajale täitmiseks kohustusliku ettekirjutuse vaadata uuesti läbi vaide esitaja 06.02.2023 teabenõue ja väljastada soovitud teave ulatuses, millele ei kehti juurdepääsupiiranguid. Väljastamata jäetud teabe osas tuleb keeldumist lisaks ka põhjendada.

/allkirjastatud digitaalselt/

Karin Uuselu
jurist
peadirektori volitusel